

College van Gedeputeerde Staten
van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

ONS KENMERK	BIJLAGE(N)	ONDERWERP	DATUM
ld/avdw/br.010.064	-	MIRT Gebiedsagenda Brabant	22 juli 2010

Geacht college,

Met belangstelling is in de Sociaal-Economische Raad (SER) Brabant kennisgenomen van de Gebiedsagenda Brabant deel B, die u bij brief van 25 mei ter advisering aan ons heeft voorgelegd. Onderstaand vragen wij uw aandacht voor ons advies op de volgende hoofdlijnen:

- MIRT Gebiedsagenda: algeheel oordeel
- Prioritering
- Governance

1. MIRT Gebiedsagenda (algeheel oordeel)

Deze eerste generatie Gebiedsagenda Brabant is opgesteld in overleg tussen Rijk (ministeries van V&W, VROM, LNV en EZ) en diverse regionale partners (provincie, SRE, gemeenten, waterschappen, KVK, BZW NS etc.). Met de Gebiedsagenda wil de provincie Noord-Brabant samen met de partners in de regio vormgeven aan de overgang van het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (MIT) naar MIRT. De Gebiedsagenda benoemt integrale majeure ruimtelijke opgaven en potentiële programma's en projecten van Rijk en/of regio op het gebied van ruimte, verstedelijking, mobiliteit, duurzaamheid, water en natuur en landschap in Brabant. Het gaat nadrukkelijk niet om nieuw beleid, maar om het structuren van de samenwerking tussen de betrokken partners en het goed op elkaar afstemmen van de ruimtelijke investeringen van Rijk en regio. Daarmee vormt de Gebiedsagenda Brabant de onderlegger en schakelkast voor de bestuurlijke MIRT overleggen voor de komende jaren.

SER Brabant oordeelt zondermeer positief over het ontstaan van integrale gebiedsagenda's. Ter adstructie zij verwezen naar ons advies uit juni 2009 over de (ontwerp) Structuurvisie Ruimtelijke Ontwikkeling waarin wij al expliciet aandacht hebben gevraagd voor het belang van

integrale gebiedsregie en het combineren van ruimte en infrastructuur. Dit laatste zien wij als een groot goed.

Als inspirerende voorbeelden hebben wij toen verwezen naar de MIRT-verkenningen voor de Zuidoostvleugel BrabantStad en het gebied Antwerpen-Rotterdam: vanuit een krachtige visie op het ruimtelijk-economisch ontwikkelingsperspectief van de regio wordt gekomen tot een bundeling en stroomlijning van investeringen op diverse terreinen. Dat zal een stevige basis leggen onder de bestuurlijke samenwerking en het kader bieden voor de gezamenlijke keuzes in de regio's. Tevens is de integrale gebiedsagenda een goed houvast voor individuele afwegingen.

Het moge dus duidelijk zijn dat SER Brabant zeer positief is over de voornemens met de MIRT Gebiedsagenda als integrerend kader voor beleid en investeringen. Naar ons oordeel sluit dit goed aan bij de aanpak en filosofie van de 'Agenda van Brabant', die overigens verder gaat dan alleen een overheidsagenda. Daar is een bredere publiek-private investeringsagenda aan de orde die extra eisen stelt aan de sturingsfilosofie. Vraag is echter of dat relevant is voor de MIRT Gebiedsagenda, we komen hierop terug onder ad 3 (betrokkenheid andere stakeholders).

Ook willen we bij dit algemene punt aandacht vragen voor een enkele kritische kanttekening. Het denken over zaken als MIRT Gebiedsagenda's in relatie tot andere kaders als de Structuurvisie RO en de bijbehorende gebiedsindelingen, planningsoverleggen etc. is vooralsnog vooral ambtelijk gedachtegoed. Het hele 'bouwwerk' dreigt erg ingewikkeld te worden en is niet uit te leggen aan partijen en instanties buiten het provinciehuis.

Voorkomen moet worden dat de komende jaren teveel tijd wordt besteed aan het naast elkaar laten bestaan van de diverse trajecten, met een zoektocht naar ieders toegevoegde waarde. SER Brabant pleit daarom voor maximale uniformering van structuren en gebiedsindelingen.

Ons advies ter zake:

- Koppel MIRT Gebiedsagenda en Structuurvisie RO zo goed mogelijk aan elkaar, ook als dat betekent dat afdelingen in het provinciehuis versneld moeten worden samengevoegd
- Zorg voor uniformering van de dreigende wirwar aan gebiedsindelingen

Voorts zijn wij van oordeel dat deze Gebiedsagenda en het uitgebreide projectenboek nog een inspiratie-impuls behoeft. Want naast de projectenagenda is het van groot belang dat bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden in deze gebiedsagenda inspiratie en motivatie vinden voor investeringen die ze zelfstandig kunnen organiseren. Zie verder ad 3, Governance.

2. Prioritering

De Gebiedsagenda heeft als planhorizon het jaar 2030 en bevat een zo volledig mogelijk beeld van programma's en projecten voor de lange termijn. Maar niet alles kan tegelijk. Daarom is tevens een prioritering voor de korte termijn aangegeven. De behoefte aan prioritering geldt in het bijzonder voor het Rijk, dat deze Gebiedsagenda beziet met het oog op majeure rijksbelangen en beschikbare budgetten. Andere reden voor het stellen van prioriteiten voor de korte termijn is vanzelfsprekend de verwachte beperking van de financiële ruimte bij alle betrokken overheden.

- Vanuit deze behoefte aan een herkenbare prioritering -

Vanuit deze behoefte aan een herkenbare prioritering en fasering is in onderling overleg voor de eerstkomende jaren ingezoomd op de volgende 6 prioriteiten:

1. Brainport-agenda
2. (Inter)nationale bereikbaarheid via weg, spoor, water en lucht
3. Agrofoodcomplex Oost-Brabant (samen met Noord-Limburg)
4. Kennisclusters, hoogstedelijke zones en groen in en om de steden
5. Waterveiligheid en waterberging
6. A2-zone als kennisas

Dit prioriteitenlijstje roept bij ons een aantal vragen op.

Ten eerste komt het voor als een betrekkelijk willekeurig en daarmee onevenwichtig lijstje. Enerzijds betreft het enkele economische gebiedstyperingen, zoals de Brainportagenda of het Agrofoodcomplex Oost-Brabant, waarvan wij de relevantie overigens onderschrijven. Anderzijds gaat het om zaken die vooral faciliterend zijn, zoals het bevorderen van kennisclusters of van de waterveiligheid en –berging.

Een tweede kanttekening die wij willen maken is dat er te weinig aandacht is voor sterke logistieke clusters. Wij zien aanleiding voor het opstellen van een preverkenning voor het ontwikkelingsperspectief van de logistieke sector voor Midden- en West-Brabant. Als uitloopgebied van de 'Mainport Delta' Rotterdam-Antwerpen hebben deze regio's een unieke positie opgebouwd in diverse logistieke ketens. De term 'Chainport' wordt hier en daar al gebezigd, waarmee een verband wordt gelegd met de sterk aan de logistiek gekoppelde sector maintenance. Naast 'worldclass maintenance' heeft de Zuidwest-Delta evenzeer interessante internationale kansen op het gebied van biobased economy. Dit missen we in de stukken. Wij adviseren om de West-Brabantse speerpunten op logistiek gebied te verbinden aan de Brabantbrede opgave om het doorgaande goederenvervoer op een duurzame wijze te faciliteren. Het eind dit jaar uit te brengen advies 'Goederenvervoer Brabant 2030' (in het kader van de Brabantse Strategische Visie Goederenvervoer) zal in bouwstenen aandragen voor de uitwerking van de gebiedsopgaven.

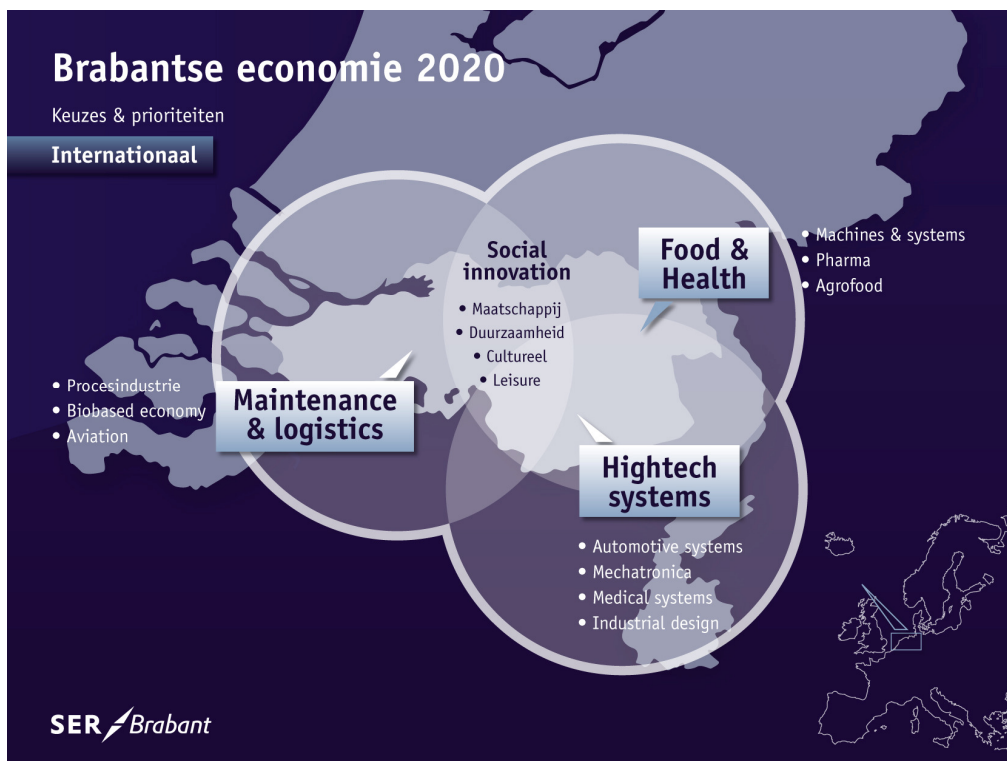
SER Brabant is er sterk voorstander van om de MIRT Gebiedsagenda te baseren op een economische gebiedstypering die recht doet aan de potenties van de verschillende regio's. Onze zienswijze hierover wordt nader uiteengezet in ons binnenkort te presenteren MLT-advies 2011-2015, hieronder schetsen we alvast in het kort de relevante hoofdlijnen voor de MIRT Gebiedsagenda.

De internationale ontwikkelingen dwingen tot scherpere nationale en regionale keuzes. Kiezen voor sectoren waar we sterk in zijn en die groei- en innovatieperspectief bieden. Hierbij kan worden verwezen naar het onlangs gepresenteerde eindrapport van het Innovatieplatform¹, waarin de sleutelgebieden voor Nederland worden aangeduid. Modern industriebeleid houdt in dat die aanpak wordt geïntensiveerd en dat er zodoende meer focus komt in onderzoek en innovatie of het stimuleren van kennisclusters. Door daarbij langjarige keuzes te maken wordt de bereidheid van het bedrijfsleven vergroot om (lang)jarig te investeren in R&D in Nederland.

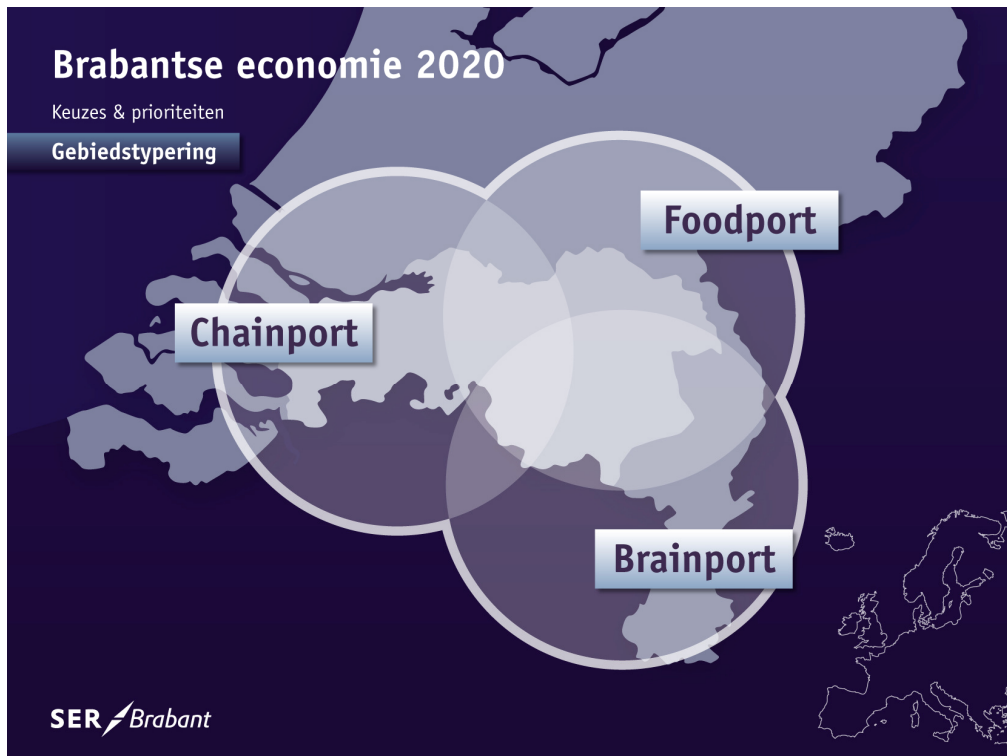
¹ 'Nederland 2020: terug in de top 5', Eindrapport Innovatieplatform (april 2010)

Kernvraag voor het beleid is waar je internationaal in kunt excelleren. Het gaat dan slechts om een beperkt aantal sleutelgebieden. Op Brabants niveau ligt dat uiteraard nog vele malen scherper. Regio's zouden zich moeten concentreren op één sterk punt waar men potentieel internationaal kan excelleren. Daarbij zou ook naar een groter geografische gebied moeten worden gekeken dan Brabant. Dit sluit aan bij het actuele denken over het landelijke Pieken in de Delta-beleid, waarbij het accent lijkt te worden verschoven naar thematisch en dus minder regiospecifiek.

Aldus komen wij onderstaand tot een tweetal richtinggevende kaartjes Noord-Brabant:

Kaartje 1: Economische topclusters in internationaal perspectief (uit MLT-advies 2011-2015)

Kaartje 2: Gebiedstypering 2020 in internationaal perspectief (uit MLT-advies 2011-2015)

SER Brabant adviseert deze economische gebiedstypering tot uitgangspunt van de MIRT Gebiedsagenda te nemen en daar de projectagenda en de prioritering op af te stemmen. Wij pleiten er dus voor om dit als de **3 topprioriteiten** voor de Brabantse MIRT Gebiedsagenda te nemen waardoor een duidelijker ruimtelijk-economische aansturing ontstaat.

De overige zaken (kennisclusters, internationale bereikbaarheid, waterveiligheid) e.d. zijn naar ons oordeel faciliterend van aard. Mede gelet op de krappe overheidsfinanciën de komende jaren zou er naar ons oordeel voor moeten worden gekozen om deze zaken selectief uit te werken. Ze zouden moeten worden geschrapd als zelfstandige grootheden, waarmee het aantal criteria dus wordt teruggebracht van 6 naar 3 criteria.

Daarnaast is het van belang dat de MIRT Gebiedsagenda expliciet rekening houdt met de impulsen die van de 'Agenda van Brabant' uitgaan. Wij denken dan met name aan het stimuleren van nieuwe verbindingen tussen maatschappelijke opgaven en economische kansen, in het bijzonder op terreinen als energie, leisure, zorg economie en agrotransitie (nieuwe agrofoodclusters). Daar kan Brabant de komende jaren op eigen kracht het verschil gaan maken, waarbij met name ook kansen liggen voor het midden- en kleinbedrijf.

3. Governance en strategische bestuurskracht

Governance en de betrokkenheid van andere stakeholders is onzes inziens een zeer belangrijk aandachtspunt in het kader van deze MIRT Gebiedsagenda. Om de juiste keuzes te kunnen maken is het organiseren van strategische bestuurskracht op regionaal niveau van cruciaal belang. Er moet meer dan ooit worden ingespeeld op snelle ontwikkelingen in de wereld. Daarom willen wij dit extra onderstrepen.

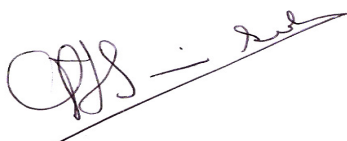
Primair is het van belang dat er in de verschillende regio's een krachtige bestuurlijke samenwerking ontstaat. Naar onze waarneming is men daarmee in de regio Zuidoost-Brabant (SRE) het verst. In West-Brabant worden inmiddels interessante stappen gezet (West-Brabantse Vergadering), maar Midden- en Noordoost-Brabant blijven nog achter. Voor Midden-Brabant stelt zich de vraag of hier wel een "unieke" gebiedsopgave aan de orde is, de kracht lijkt vooral te liggen in de "social innovation" op terreinen als public finance, cultuur en duurzaamheid. Voor Noordoost-Brabant blijft het de vraag hoe sterk de regio echt aan elkaar hangt.

In tegenstelling tot de 'Agenda van Brabant' moet de MIRT Gebiedsagenda vooral worden beschouwd als een afstemmingsagenda van overheden: rijk, provincie, SRE, gemeenten. Het is naar ons oordeel niet opportuun en ook niet productief om andere stakeholders zoals het bedrijfsleven structureel aan tafel te organiseren. Wel is het belangrijk dat er aandacht komt voor het organiseren van commitment. In de regio's moet de gebiedsagenda onderschreven worden en daarbij past het maken van afspraken over rollen. Het bedrijfsleven zou projectmatig aangehaakt kunnen worden en via een periodiek bestuurlijk overleg (bijvoorbeeld halfjaarlijks) wordt dan vervolgens afstemming op hoofdlijnen georganiseerd met de private sector.

Overigens gaan wij er vanuit dat de filosofie van de 'Agenda van Brabant' zal leiden tot aanpassingen in het bestuursmodel. In een tijd waarin overheden zich gaandeweg sterk gaan terugtrekken op hun kerntaken, zal er meer ruimte moeten komen voor gezamenlijke aansturing door overheden en hun stakeholders. Het reeds beproefde Brabantse model van de Triple Helix (de 3 O's) vormt dan de opmaat.

Wij vertrouwen erop u hiermede naar voldoening te hebben geadviseerd.

Met vriendelijke groet,

Gerrit Jan Swinkels,
voorzitter

Leo Dubbeldam,
secretaris